

ACTA DEL JURAT

EL JURAT CONSTATA I APRECIA

Primer

La capacitat de Pere Casaldàliga de passar de la poesia i la mística a la política (“tot és política” –diu- “encara que la política no ho és tot”) en els seus aspectes més concrets i estratègics: un compromís alhora “poètic” i “patètic” (en el sentit clàssic dels mots) que no s’ha deixat endur mai per les fórmules purament ideològiques, filantròpiques o doctrinàries que tan sovint han proliferat.

Segon

L’actitud personal que expressen les paraules de Pere Casaldàliga: “Jo visc de propina, les meves causes valen més que la meva vida”, paraules amb les quals entenem que es refereix a les “causes” en el doble sentit de “motius” i d’“objectius”.

1. Com els *objectius espirituals* que el transcendeixen, i pels quals s’han jugat la vida ell i els seus companys: Joao Bosco (que va morir a prop d’ell i segurament en lloc d’ell), Josimo, Rodolfo Lukenbeim o Dorothy, per als quals aquest premi ha de ser també un tribut.
2. Com les *causes estructurals* de l’explotació econòmica, entre les que es compten les *queimades* massives a la selva, l’extensió del monocultiu de cotó o soja, etc. D’aquí que pugui també invertir-se la seva anterior sentència per afirmar que “la política no ho és tot, però tot és política”.

Tercer

La crítica institucional de Pere Casaldàliga a l’Església, que és alhora radical, cordial i sense cap mena de rancúnia. Cal recordar també que quan la permanència a Brasil i la vida de Casaldàliga eren més amenaçades, el Papa Pau VI va declarar públicament que “tocar Pere seria tocar Pau” i es van interrompre les amenaces.

Quart

L’anàlisi i diagnòstic de “l’evangelització colonitzadora” als que Pere Casaldàliga s’ha enfrontat promovent des del “Consell Indigenista Missioner” fins la “Comissió Pastoral de la Terra”. Compromís social que ell mateix ha associat a una renovació litúrgica en la que s’inclouen dones, indis i negres: així la Missa de “la

Terra sense mal”, que recull el mite fundacional del poble Guaraní, o l'autèntica missa negra, la “Missa dos Quilombos”, que ha esdevingut ja una pràctica codificada al Mato Grosso.

Cinquè

Que la crítica radical que en temps fou freudo-marxista ha esdevingut avui, en bona part, una crítica d'arrel més o menys directament catòlica (Illich, Ariès, Ellul, Zaid, McLuhan, Burgess, Casaldàliga), en competència i complicitat amb el postestructuralisme o la deconstrucció. Per a alguns membres del jurat, la teoria crítica de Pere Casaldàliga té un peu en la teologia de l'alliberament i un altre en una sociologia comunitària que avui reneix tot proclamant i reclamant la recuperació del principi social de l'*intercanvi* versus el principi polític de la *redistribució*.

El jurat constata que d'ell han dit que era un “Boig, Demagog, Fariseu, Herètic i Eròtic”, a les pàgines de “O Estado de São Paulo” o en paraules del Cardenal Baggio. I tanmateix, aquest jurat estima que Casaldàliga no fa grans afirmacions retòriques sinó que comprimeix, en una frase o en una imatge, el món que tots veiem, que tots coneixem, però que no sabem o gosem formular. Heus ací una mostra:

“No és que existeixi un món desenvolupat i un món subdesenvolupat; tenim només un sol món *mal* desenvolupat”.

Sisè

La valoració de les diverses i pregones raons per les quals Pere Casaldàliga s'ha resistit a sortir de Sao Félix, ni que sia per enterrar un germà a Catalunya. Entre aquestes raons està, en primer lloc, el perillós consens que s'havia produït entre els *fazendeiros*, els polítics i la pròpia Església aconsellant-li que marxés, sense la seguretat de poder tornar. Cinc processos d'expulsió li han estat incoats i no és així estrany que no hagi volgut arriscar-se a treure un peu a fora. En aquesta actitud hi ha també un compromís de solidaritat amb els qui no viatgen, així com un gest de solidaritat amb tots els que més que predicar s'han deixat envair per aquests pobles, com ara Sor Odile i Sor Genoveva (Veva), les germanetes de Charles de Foucault, que porten més de 50 anys amb el poble Tapirapé i encara no han batejat ningú: “Tinc la impressió” –escriu Casaldàliga- “que si Crist arribés als poblats Tapirapé firmaria de seguida: hem salvat un poble, per batejar-los ja hi ha el temps”.

Setè

Que la postura de Pere Casaldàliga sembla expressar també la consciència, tan del nostre país, que no es pot donar mai res “per fet”, “per conquerit”, per cobrat i al calaix. Mai la democràcia o la llibertat o la justícia es poden donar “per descomptat”, per quelcom fet i beneït. I menys que res –afegeix el nostre bisbe-

podem donar per ja feta i beneïda l'Església, que ha de ser, segons ell, una *opera aperta*, un *work in progress*. Heus ací les seves paraules:

“Jo no puc quedar-me amb un déu ja fet. La Resurrecció de Crist no va deixar l'Església instituïda; tan sols va deixar el ciment per a que, amb el temps, ella anés anunciant l'Evangelí i ressuscitant la pròpia missió de Crist”

Vuitè

Que el propi Pere Casaldàliga afirmava que “el fet de ser català m'ha fet més sensible al problema de la llengua i la identitat dels indis i m'ha ajudat així a no caure en el pur imperialisme cultural”. Més, però, que aquestes manifestacions de pertinença catalana, el jurat aprecia la seva “apostasia”: el fet d'haver-se convertit en un *défroqué* de totes les pàtries (inclosa, és clar, la catalana) i un convers a les Amèriques més desemparades. *Orbi vici vos vici*, que deien els clàssics, o, tal com escriu el propi Casaldàliga des de São Félix do Araguaia:

“Aquesta terra és la meva terra
Aquest poble és el meu poble
Per ell, amb ell, caminaré a la Pàtria”.

Novè

Que l'any passat, el premi va correspondre a Claude Lévi-Strauss i aquest any a Pere Casaldàliga. En tots dos casos, per condicions tant objectives com subjectives, no podien desplaçar-se a Barcelona. És en el seu honor, doncs, que el President de la Generalitat de Catalunya fa una doble (i sens dubte darrera) excepció: “Si Pere Casaldàliga no ve doncs a Catalunya, és el President de Catalunya que va a la seva Prelatura al Mato Grosso”, com l'any passat ho féu a l'*Académie française* de París.

Desè

Que més significatiu és encara un paral·lelisme entre ells. Tots dos són conversos a Ameríndia, han treballat en dos rius propers i paral·lels -Araguaia i San Francisco- i amb tribus indígenes germanes. ¿Coincidència geogràfica? Potser sí, però també simbòlica de com Europa necessita el mirall de l'altre per entendre's ella mateixa. Així és com Claude Lévi-Strauss i Pere Casaldàliga, cada un en el seu lloc, ens han posat en contacte amb aquest *Ganz Anderes*, amb aquest Absolutament Altre en el que ens hem de reconèixer: “Si no coneixem allò que ens depassa” –deia el savi xinès- “mai podem entendre allò que ens passa”. I heus ací encara uns mots de Lévi-Strauss que expressen prou senzillament l'actitud dels dos guardonats: “Cal no pas *fer-se amb* les coses sinó *fer-se a* les coses, conèixer-les i respectar-les sense malmetre-les”.

PETIT RECULL DE TEXTES DE PERE CASALDÀLIGA

“¿És només amb el socialisme (...) que l'Església no pot dialogar críticament així com críticament ha de dialogar amb la realitat humana? ¿Pot l'Església deixar de dialogar amb la història? Va dialogar amb l'Imperi romà, amb el feudalisme, i dialoga, a gust, amb la burgesia i el capitalisme, sovint acríticament, com ho ha hagut de reconèixer una avaluació històrica posterior. (...) El perill del comunisme no justificarà la nostra omisió o la nostra connivència amb el capitalisme. Aquesta omisió o connivència podran justificar dramàticament, un dia, la revolta, la indiferència religiosa o fins i tot l'ateisme de molta gent, sobretot entre els militants i entre les noves generacions.”

“L'Església ha de deixar de ser un Estat o, pitjor, una monarquia absoluta”

“Tot és relatiu, menys Déu i la fam”

“El cel corre per compte de Déu, però la terra compta per compte nostra... I jo no puc quedar-me amb el que Déu ja ha fet... La Resurrecció de Crist és només el ciment per a que, amb el temps, ressuscitem el seu esperit i fem la feina”

“Somos un povo de gentes
Somos un povo de Deus
Queremos terra na terra
Ja tenemos terra nos ceus”

“Maleït sia el latifundi
tret dels ulls de les vaques”

“Espero la mort sense morbositat, però a vegades cal paciència”

“Aquí es mor i es mata més que es viu; es mor de *matado* més que no pas de *muerto*”

“Sóc vanitós, no crec ser orgullós”